

Ruben Terlou (30) is arts, fotograaf en sinds kort documentairemaker. Zijn zedelijke reisserie *Langs de oevers van de Yangtze* wordt lovend ontvangen. Nu staat hij op een kruispunt: de camera of een medische carrière? “Ik wil niet kiezen.”

‘Ik hecht veel waarde aan mijn vrijheid’

De lesstof ontging hem. Hij zat achter in de klas en stuurde naar buiten, naar de vogels, die vliegen waarheen ze maar wilden. Voor hen bestonden grenzen niet. “Ik was een dromer op de middelbare school”, zegt Ruben Terlou nu, vijftien jaar later. “Ik

was niet zo gemotiveerd. Ik dacht veel aan mijn vader. Hij werkte als psycholoog acht à negen maanden per jaar in West-Afrika. Daar zette hij programma's voor traumaverwerking op in landen waar burgeroorlogen woedden.”

Op zijn zestiende vergezelde Ruben zijn vader een aantal weken in Sierra Leone. De armoede en vluchtelingenkampen maakten indruk. “Op jonge leeftijd al tuurde ik uren in atlasen en fantaseerde ik over verre oorden. Sierra Leone heeft mijn verlangen om andere werelden en culturen te ontdekken nog meer aangewakkerd.” Die periode in Afrika motiveerde hem om zijn middelbare school zo snel mogelijk af te maken. “Ik deed mijn stinkende best in die laatste fase en haalde hoge cijfers, omdat ik wist: hierna is het klaar. Ik ga niet studeren, ik ga weg.”

Oorlogsfotograaf

Zo geschiedde. Terlou, negentien jaar oud, vertrok naar China met een camera en een droom: fotojournalist worden. Wat zijn ouders daarvan vonden? “Die hebben zich wel eens zorgen gemaakt. Zeker toen ik later als oorlogsfotograaf op eigen houtje, zonder inbedding in het leger, naar Afghanistan ging. Maar hoe bizar mijn plannen ook waren, mijn ouders hebben me altijd gesteund en vertrouwen gehad dat het wel goed met me kwam.”

Toch was dat in China niet helemaal het geval. Als autodidact fotograaf reisde Terlou rond en fotografeerde hij etnische volkeren. “Mensen met zelfgemaakte kleren die in kleine dorpjes met beesten samenleven. Die puurheid, de harmonie met de natuur, dat vind ik heel mooi.” Ondertussen leerde hij Mandarijn. “Als ik iets interessant vind, is het voor mij geen straf om tien uur lang op mijn kont te zitten en te leren.” De taal had hij na bijna twee jaar onder de knie, maar het lukte niet als jonge fotograaf een bestaan op te bouwen in China. Enigszins gedesillusioneerd keerde

hij terug naar Nederland om, zo liet hij in de documentaire *Langs de oevers van de Yangtze* weten, ‘dan maar geneeskunde te studeren’. “Het voelde als een verplichting”, geeft Terlou toe. “Ik was niet geslaagd in China. Nu zat er niets anders op dan toch maar aan een studie te beginnen.” Terlou overwoog de kunstacademie, de filmacademie, geografie en Chinees, maar het werd dus geneeskunde. “Na aardrijkskunde was biologie altijd mijn favoriete vak geweest. En in Sierra Leone en China had ik veel leed gezien en ervaren hoe belangrijk gezondheidszorg is.” Hij begon de opleiding met als einddoel: iets betekenen voor mensen in het buitenland. De parallel met het werk van zijn vader ligt voor het oprapen. Terlou lacht. “Volgens mij ontkent elke man op zijn vader te willen lijken, maar ik sluit het niet uit.”

Is dit het nou?

Zijn studie startte Terlou met lichte tegenzin, maar de opleiding wist hem al snel te boeien. “Ik heb echt geblokt, want ik vond het interessant en merkte dat ik er goed in was. Al waren er ook momenten dat ik het als een verplichting voelde en het saai vond. Dan dacht ik: is dit het nou?” De sleur doorbrak Terlou door naast zijn studie te blijven fotograferen. Hij keerde terug naar China en ging naar het Afghanistan in oorlog. Het leverde hem bekroningen voor de Zilveren Camera en de Canon Prijs op. En het maakte hem een beter arts. “Door fotografie leer je goed te kijken. Dat komt van pas bij lichamelijk onderzoek, bij anamnese en bij het interpreteren van röntgenfoto's of slides in de pathologie. Tijdens de opleiding krijg je wel lessen medische psychologie, maar het is toch een vaardigheid die je in de praktijk moet ontwikkelen.”

Andersom is zijn studie ook van invloed geweest op zijn foto's, concludeert Terlou, nadat hij daar even over heeft nagedacht. “Ik heb weleens kritiek gekregen op foto's die ik heb gemaakt in Afghanistan. Ik zou het lijden te veel belichten. Daar ben ik het niet mee eens; in lijden zie je het verlies van mensen. Maar het kan zijn dat ik, onbewust, door de opleiding het lijden in bredere zin heb gezocht.”

Voor zijn wetenschappelijke stage ging Terlou opnieuw naar China. Die stage had hij te danken aan hersenonderzoeker Dick Swaab, die hem in contact bracht met professor Zhou, een van Swaabs promovendi. Terlou deed neurobio- >

> logisch onderzoek aan de University of Science and Technology in Hefei. “Ik kwam erachter dat leren meer mijn ding is”, zegt hij. “Bij onderzoek moet je zo veel praktische handelingen uitvoeren voordat je data hebt. Kennis kun je meteen tot je nemen.”

Des te opmerkelijker dat Terlouw, nadat hij in 2013 cum laude afstudeerde, een AMC Graduate School scholarship won voor een onderzoeksplan. “Dat ging over leukemiën. Complexe bloedziekten vind ik heel interessant.” Met de gewonnen beurs startte hij zijn promotieonderzoek, maar een succes werd het niet. “Ik voelde me opgesloten, ik werd er niet gelukkig van. Tijdens mijn co-schappen was ik ervan overtuigd dat ik hematoloog zou worden. Maar tijdens het onderzoek sloeg de twijfel toe. Het vooruitzicht – promotieonderzoek, specialiseren en dan als specialist aan de slag – benauwde me.” En net op dat moment meldde productiemaatschappij De Haaien zich. De producent zocht een presentator voor een VPRO-documentaire over China. Dick Swaab had Terlouw aanbevolen. “Toen wist ik het helemaal niet meer.”

Toen hij na de screentests te horen kreeg dat hij de reisserie mocht gaan maken, hakte Terlouw de knoop door en staakte zijn onderzoek. “Dat voelde als falen”, bekent hij. “Ik leek een belofte. Professor Rien van Oers had mij zijn vertrouwen gegeven en nu stelde ik hem teleur. Dat hij me na het zien van de documentaire berichtte dat ik de juiste keuze heb gemaakt, waardeer ik enorm. Al weet ik niet of het dé juiste keuze was, het was een keuze.”

Weddenschap

Een succesvolle keuze, dat wel. De serie wordt buitengewoon goed bekeken en ontvangen. “Vooraf hadden we bij de VPRO een weddenschap afgesloten. Iemand zette in op 350.000 kijkers. De producent blufte: 500.000. De eerste aflevering keken er meer dan een miljoen mensen.”

De serie voert Terlouw langs de Yangtze. Elke aflevering brengt hij de extreme

‘Specialist zijn betekent keihard werken, dat kun je niet half doen’

verschillen tussen China en het Westen in beeld; verschillen die er op vele vlakken en zeker ook op medisch gebied zijn. Terlouw: “De Chinezen zeggen: moderne geneeskunde gebruiken we bij acute zorg. Bij chronische problemen gebruiken we traditionele geneeswijzen. Ik interpreteer dat anders: als het ernstig is, kiezen ze voor de beste methode.”

Terlouw is sceptisch als het gaat om alternatieve geneeskunst. “De dosering medicatie is altijd nattevingerwerk. Je weet immers niet of en hoeveel werkzame stoffen er in een kruid of plant zitten.” Er hangt een ‘maar’ in de lucht, en die komt er. “Artemisinine, een middel dat wereldwijd tegen malaria wordt

gebruikt, gebruiken ze in China al meer dan 2000 jaar. En ik heb een Nederlandse onderzoekster geholpen met de vertaling bij haar onderzoek naar de werking van roderijstextract. Dat wordt in China gebruikt bij bestrijding van hart- en vaatziekten. Ze toonde aan dat het werkelijk spiegels verlaagt die een risico vormen bij dit soort ziekten. Ik denk dat dat de manier is: niet bij voorbaat zeggen dat iets niet werkt, maar het toetsen.”

‘Bij twijfel niet doen’

Wanneer Terlouw het over geneeskunde heeft, vertelt hij even bevlogen als wanneer het over reizen of fotograferen gaat. De kans dat hij nog specialist wordt, is op dit moment echter kleiner dan ooit. “Ik heb laatst met Paul Beek (de producent, red.) een fles whisky naar Dick Swaab gebracht om hem te bedanken. Hij vroeg of ik nog weer de geneeskunde in ging. Ik zei: ik weet het niet. Hij: bij twijfel niet doen.” En Terlouw sr., wat adviseert hij zijn zoon? “Mijn vader zei jaren geleden al: jij gaat later documentaires maken of films regisseren.”

Toch wil Terlouw jr. de geneeskunde nog niet definitief vaarwel zeggen. “Fotografie is mijn grootste passie. Zo’n reisserie maken is een feest. Maar ik mis de kliniek ook, de klinische vraagstukken. Eigenlijk wil ik niet kiezen, maar ik word er min of meer toe gedwongen. Specialist zijn betekent keihard werken, dat kun je niet half doen. Ik vrees alleen dat een bestaan als arts te eentonig voor me zal zijn. Ik hecht veel waarde aan mijn vrijheid.” Hij pauzeert, denkt na en zegt dan: “Misschien verandert dat nog. Misschien heb ik nog steeds moeite om volwassen te worden.”

Maar misschien kan hij die vrijheid behouden en toch iets met geneeskunde doen: zijn passies combineren. “Daar heb ik wel ideeën over”, zegt Terlouw. “Ik zou bijvoorbeeld mensen met leukemie willen volgen. Een documentaire maken over hoe verschillende culturen met ziekten omgaan en hoe ze geneeskunde bedrijven, dat is wel een droom.” <